

PROJEKT JPD3
„EKOGRAMOTNOST PRO UDRŽITELNÝ ROZVOJ V PRAZE“

Základní škola, Generála Janouška 1006, Praha 9

Školní plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Zpracovala:
Mgr. Eva Jiříková, CSc.
koordinátorka EVVO
ve spolupráci s řešitelským týmem projektu JPD3

Projekt je hrazen z finančních prostředků ESF, Státního rozpočtu a rozpočtu Hlavního města Prahy.

Školní plán environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty

Charakteristika školy:	úplná základní škola sídlištního typu
Počet žáků:	980
Počet vyučujících:	60
Mgr. Eva Jiříková, CSc.	školní koordinátor environmentální výchovy

Cílem našeho výchovného působení je učinit výchovu k trvale udržitelnému rozvoji přirozenou součástí života školy, a to nejen na úrovni teoretické, ale i praktické a pozitivně tak ovlivnit životní postoje žáků, pedagogů i široké veřejnosti. Při stanovení cílů vycházíme z teze, že moderní škola je taková, která vychovává poznáním, prožitkem a zkušeností k odpovědnému přístupu k životnímu prostředí, k životu.

Ve své práci se řídíme hesly:

- Chceme-li pro přírodu něco udělat, musíme ji nejdříve dobře poznat
- Chceme-li něco zlepšit, musíme začít sami u sebe
- Každý z nás nese kus zodpovědnosti za prostředí, ve kterém žije
- Budoucnost planety Země je i v našich rukou

Jedním z prostředků, které napomáhají několik let k úspěšné realizaci cílů EVVO v naší škole je i účast v projektu JPD3 Ekogramotnost pro udržitelný rozvoj v Praze . Při plánování jednotlivých kroků jeho realizace jsme navázali na plány a zkušenosti které jsme získali z realizace cílů environmentální výchovy ve výchovném procesu v předcházejících letech. Myšlenky – nebýt lhostejnými sami k sobě a k prostředí ve kterém žijeme se postupně dostávají do povědomí nejen žáků, jejich pedagogů, ale i rodičovské veřejnosti.

Analýza současného stavu EV na škole

Škola je držitelem titulu:

Škola udržitelného rozvoje I. stupně (uděleno v roce 2005/ 06- titul je udělován na dva roky)

Mezinárodního titulu **Eko-schools (uděleno v roce 2005/06- titul je udělován na 2 roky)**

1. Vedení školy trvale vytváří podmínky pro práci koordinátora EVVO jak na I. tak na II.stupni a ve školní družině. Jmenovaní jsou uvolňováni na mimoškolní akce i školení, která byla pro tyto pracovníky organizována (ze strany KEV, sdružení Tereza, , Přírodovědecké fakulty). V rozpočtu školy jsou vyčleněny prostředky na další vzdělávání pedagogů v této oblasti.
2. Ekologie i ekologická výchova je součástí veškerého života školy, je předmětem pedagogických a provozních porad.
3. Pro zkvalitnění EVVO je vytvořeno kvalitní materiálně technické zázemí. Učebna přírodopisu je vybavena moderní technikou – interaktivní tabulí, dataprojektorem, PC, vizualizerem, kabinet přírodopisu je vybaven PC.
4. Ekologická výchova a otázka udržitelnosti se stala pevnou součástí učebních osnov v prvouce, přírodovědě na I. stupni, v přírodopise, fyzice, pracovních činnostech, chemii, zeměpise, matematice, anglickém jazyce, občanské výchově, rodinné výchově, výtvarné výchově i tělesné výchově a v dalších předmětech na II. stupni . Příkladem vzájemného propojení je práce na projektu „Voda- kolébka

života“ – toto téma se stalo předmětem zpracování v českém jazyce, přírodopise, výtvarné výchově, občanské výchově, rodinné výchově, chemii, fyzice, v pracovních činnostech.

5. Ekologické hledisko ovlivňuje samo fungování školy - otázky jako topení, svícení, užívání vody či zacházení s odpady jsou ve škole řešeny s ohledem na něj
6. Žáci jsou aktivní a rovnocennou složkou života školy a mají příležitost promlouvat k otázkám, které se jich týkají, k tomu využívají žákovské samosprávy, jež se stala rovnocenným partnerem vedení školy. Zástupci vedení se pravidelně účastí zasedání žákovské samosprávy a Ekotýmu a vytvářejí podmínky k realizaci námětů a doporučení, které vzejdou z řad dětí. Své názory, připomínky, náměty pravidelně zveřejňují ve školním časopise „TUCVAJ“ a „Přírodnicek“, které vycházejí každý měsíc.
7. Škola je aktivní součástí života ve své lokalitě, spolupracuje s rodiči i širší veřejností a podílí se na řešení místních problémů. Jako součást dlouhodobých projektů jsou výstupy zpracovány a jejich závěry a doporučení jsou předávány odboru životního prostředí úřadu Prahy 14, se kterým se podařilo prohloubit pravidelnou spolupráci.

Součástí dlouhodobé koncepce rozvoje školy je snaha, aby se škola co nejvíce otevřela především rodičovské veřejnosti a stala se střediskem EVVO v regionu. Tomuto cíli má napomoci účast školy v projektu Klubu ekologické výchovy, v rámci projektu JPD 3 – Ekogramotnost pro udržitelný rozvoj v Praze.

Škola začíná fungovat jako místní centrum ekologické výchovy. Uskutečnily se zde:

1. seminář pro účastníky projektu JPD3 Ekogramotnost pro udržitelný rozvoj,
2. seminář pro pedagogy ZŠ a SŠ Středočeského kraje, organizovaný sdružením Pavučina,
3. republikový seminář pro učitele ZŠ a SŠ organizovaný KEV.
4. koordinátorka EV předávala zkušenosti na semináři pořádaném sdružením Tereza.
5. koordinátorka vystoupila jako lektor na semináři pro pedagogy ZŠ a SŠ Středočeského kraje na Ekogymnázium v Poděbradech
6. Školu v průběhu roku navštívili učitelé ZŠ s cílem získat zkušenosti z práce koordinátora.

Díky účasti v mezinárodním projektu Ekoškola jsme zahájili spolupráci s jednou z úspěšných Ekoškol ve Finsku. Mezi školami proběhl společný projekt, jehož výsledky byly prezentovány na společném setkání žáků obou škol, které se uskutečnilo v naší škole v měsíci březnu 2007. Výsledky společného projektu byly prezentovány v rámci světového projektu The drops of Life (Kapky života).

Základním cílem EVVO v naší škole je přispět k takovým postojům člověka k prostředí, které by vedly k **udržitelnému rozvoji lidské civilizace na Zemi.**

Hlavní cíle

- **Naučit děti pozitivnímu vztahu k přírodě a k životnímu prostředí, vytvářet v nich povědomí o možnostech dopadu lidské činnosti na krajinu a přírodu vůbec**
- **Vytvořit u dětí povědomí o udržitelné spotřebě, naučit se využívat dlouhodobě prověřených zkušeností našich předků**

- **Vytvořit společenství dětí, pracovníků školy, rodinných příslušníků a ostatních občanů, kterým záleží na životním prostředí v jejich obci a jejím okolí**
- **Otevřít školu veřejnosti jako místo setkávání a předávání zkušenosti mezi více generacemi**
- **Naučit děti vážit si každého člověka a výsledků jeho práce, umět a něm najít pozitivní stránky, pochopit, že každý jedinec má své místo a úkol na této Zemi**

Dílčí cíle programu:

- Podporovat společné mimoškolní aktivity rodičů a dětí
- Seznamovat děti s historií regionu, a s tradicemi a odkazy našich předků, vést děti k pozitivnímu vztahu k vlastní rodině, rodu, obci a regionu
- Vytvářet u dětí potřebu smysluplného využití volného času
- Vytvářet ve škole zdravé, pozitivní prostředí, využívat prvků kooperativní výchovy a projektového učení
- Nacházet pozitivní prvky v každém z lidí, naučit se komunikovat s ostatními lidmi, dokázat přesně formulovat své pocity, potřeby a přání. Vést děti k tomu, aby se dokázaly svěřit se svými problémy rodičům a učitelům
- Podporovat vzájemnou komunikaci mezi mladšími a staršími dětmi jako prostředek přirozeného předávání zkušeností v dobrém slova smyslu
- Vytvořit prostředí, v němž by mohlo každé z dětí zdravým způsobem projevit kladné stránky své osobnosti.
- Umožnit dětem se speciálními výukovými potřebami aktivní zapojení do všech školních i mimoškolních činností
- Umožňovat dětem uspokojení všech biologických a psychických potřeb
- Nenásilnou formou a vlastním příkladem vést děti ke zdravému životnímu stylu, k pozitivnímu vztahu k přírodě, k toleranci, k úctě ke všemu živému, ke každému člověku a výsledkům jeho práce

Projekt **Ekogramotnost** ve škole zahájil:

- uvědomování si významu a nezbytnosti ekologické výchovy a vzdělávání u celého pedagogického sboru
- rozvíjení týmové spolupráce učitelů a její organizační zajištění
- rozvíjení tvořivosti ve využívání různých metod a forem ekologické výchovy a vzdělávání
- soustavné cílevědomé zvyšování úrovně znalostí v této oblasti
- rozvíjení spolupráce mezi školou a mimoškolní oblastí
- vytváření podmínek pro účinné ekologické vzdělávání a výchovu

V současné době probíhá velmi důležitá etapa postupného včleňování ekologických aspektů do práce školy, a to i v návaznosti na implementaci RVP do školních vzdělávacích programů, včetně realizace průřezového tématu RVP environmentální výchova. Při tvorbě ŠVP jsme vzali v úvahu aspekty ekologické, ekonomické, technické i kulturně sociální v jejich souvislostech - cílem je výchovné působení účinně propojit s předměty přírodovědnými, společenskovedními i výchovnými.

Očekávané výsledky:

I. V rámci vyučování

Žáci si v průběhu školní docházky osvojí

1. základní vědomosti o:
 - podmínkách života a zákonitostech přírody, o struktuře a funkcích ekosystémů i celé biosféry, významu biodiverzity,
 - podmínkách lidské existence, o funkcích ekosystémů z hlediska lidských potřeb, a zdrojích pro jejich uspokojování ,
 - způsobech a možnostech využívání prostředí, dopadech lidské činnosti na životní prostředí, které v různé míře ohrožují podmínky života i zdroje lidských potřeb,
 - tom, co je nezbytné učinit, aby se problémy odstranily a aby další vážné a neřešitelné nevznikaly, a to na úrovni lokální, regionální, globální,
2. v zájmu života a udržitelnosti rozvoje lidské společnosti, si osvojí tvořivý způsob myšlení při řešení každodenních úkolů
3. v průběhu školní docházky získají dovednosti a návyky potřebné z hlediska udržitelného rozvoje

K utváření správných názorů a postojů k otázkám udržitelného rozvoje napomůže systematické vzdělávání v této oblasti, v mezipředmětové spolupráci, v ověřování si teoretických vědomostí v průběhu mimo vyučovacích aktivit (v aktivní účasti žáků v řešení dlouhodobých i krátkodobých projektů, při komplexních exkurzích, praktických cvičeních, ve školách v přírodě apod.)

II. V rámci mimo vyučovacích aktivit školy

Prostřednictvím účasti v projektu JPD3 Ekogramotnost pro udržitelný rozvoj v Praze a mezinárodním projektu Ekoškola budeme pokračovat v mimoškolních aktivitách, které se staly e škole tradicí: organizace projektových dnů, realizace projektů s ekologickým zaměřením v průběhu škol v přírodě, pokračování v projektu Děti dětem, v organizaci týdne aktivit pro planetu Zemi, Alej žáků školy atp. K rozvoji mimoškolních aktivit budeme využívat možností, které škola dává umístěním v lokalitě Prahy 14.

1. Prostředí školy a školní zahrada

Škola má ve svém areálu velkou zahradu, kterou jsme se postupně rozhodli přebudovat na místo volno časových aktivit dětí, na místo, kde by děti mohly trávit nejen velké přestávky ale i volný čas mimo vyučování. Celý areál školy by měl být rozčleněn na tyto části :

1. sportovně-relaxační,
2. pěstitelskou,
3. okrasnou
4. oddychovou
5. výukovou

Součástí výukové části bude: - naučná stezka a učebna pod širým nebem v níž všechny děti mohou přirozenou formou získávat nové poznatky a praktické dovednosti. K realizaci těchto cílů vznik projekt žáků a pedagogů základní školy

Učebna pod širým nebem a školní naučná stezka

Tento projekt se stal součástí dlouhodobé koncepce rozvoje školy

Má-li být naše škola nápomocná plnění cílů ekologické výchovy, je třeba pro správné fungování vytvořit odpovídající materiálně technické zázemí, které by se stalo zárukou pro kvalitní ekologickou výchovu nejen ve škole ale i v působnosti celého regionu. V rámci působnosti školy chceme perspektivně vybudovat: **Středisko ekologické výchovy v regionu.**

/ naše koncepce plně koresponduje „Dlouhodobou koncepcí EVVO na území hlavního města/

Vize - Vybudování ve škole technicky zabezpečeného centra vzdělávání v oblasti ekologické výchovy

Cíl krátkodobý : T: do konce roku 2007/2008

1. **Vybudování druhé odborné pracovny – s technickým vybavením**, které odpovídá současným trendům moderní výuky. Obě pracovny budou v dopoledních hodinách využívány při uplatňování moderních forem výuky přírodovědných předmětů. V odpoledních hodinách budou odborné pracovny využívány pro:

- práci zájmových kroužků s ekologickým a přírodovědným zaměřením
- pro ekologické pořady organizované pro školní družinu
- školení a semináře pro pedagogy, rodiče i veřejnost
- woorkschopy
- výměnu zkušeností mezi pedagogy z regionu i mimopražské
- pro akce pořádané ve spolupráci s KEV a sdružením Tereza

Pracovny budou umístěny v pavilonu E-1, ve kterém jsou v současné době odborné učebny přírodopisu, zeměpisu, a německého jazyka. V prostorách je umístěna provizorní expozice přírodnin a je zde vystavována dokumentace ze školních ekologických projektů. Snahou je, aby i tyto prostory mohly být využívány k doplňkovým formám výuky i k mimoškolní činnosti. Představu máme takovou, že pavilon E-1 bude koncipován jako ucelený komplex pro výuku přírodopisu, ekologie a zeměpisu s odpovídajícím materiálně technických zázemím.

Cíl dlouhodobý T: do roku 2010

1. Vybudování učebny (učeben) pod širým nebem

První učebna bude vybudována do června 2008

2. Vybudování Druhé učebny a školní naučné stezky

Druhá učebna bude vybudována do konce roku 2009

Postup realizace samotného projektu:

1. děti přemýšlely a kreslily (září - listopad 2004)
2. předložily svůj záměr vedení školy (leden 2005)
3. V únoru - březnu 2005 byl nápad dětí zakomponován do celkové koncepce rozvoje školy a jejíž součástí je dobudování celého venkovního komplexu, který bude rozčleněn na části:
 - sportovní
 - pěstitelskou
 - výukovou
 - okrasnou
 - oddychovou
4. Čtvrtou - realizační fází jsme zahájili v dubnu 2005. Ve sportovní části byla otevřena umělá běžecká dráha. V části pěstitelské a okrasné probíhá ve

spolupráci s Velkoškolkou Kbely výsadba nových keřů a stromů pro školní naučnou stezku . V současné době jednání o získání finančních prostředků na výstavbu venkovní učebny.

5. Pátá fáze - zahájení samotné výuky

2. Krajina a příroda Prahy 14

I když jsme školou sídlištního typu je našim cílem směřovat školní i mimoškolní aktivity k tomu, aby se děti dobře seznámili s historií i současností svého regionu a uvědomili si, že i sídliště je životním prostředím, ve kterém je nezbytné respektovat základní pravidla správného chování v přírodě. Cílem je formovat v dětech kladný vztah k prostředí, ve kterém žijí a pracují oni i jejich rodiče a prohlubovat v nich vědomí toho, že i oni se mohou svým malým dílem podílet na tvorbě svého životního prostředí. Cílem je prostřednictvím dětí působit i na samotné rodiče.

Děti by měly pochopit vztahy a souvislosti mezi stavem přírody a lidského bytí vůbec, dopadem stavu životního prostředí a krajiny na fyzické a duševní zdraví člověka.

V této souvislosti se chceme zapojit do projektu Krajina za školou.

3. Udržitelná spotřeba a životní styl

Děti by měly získat povědomí o tom, že konzumní způsob života společnosti nemůže trvat do nekonečna, naučit se prakticky využívat výnosů z úrody, seznámit se s lidovými technologiemi využití přírodních materiálů jako obnovitelných zdrojů a s možnostmi recyklace různých odpadních materiálů a jejich dalšího využití , seznamovat se s využitím alternativních technologií v energetice. Děti a jejich prostřednictvím celé rodiny by měly mít možnost trávit svůj volný čas aktivně a smysluplně, bez zbytečné závislosti na reklamě a médiích.

4. Vztahy – k rodině, rodu, vrstevníkům, ostatním lidem, k rodné obci a regionu, k příslušníkům jiných národů a národností, handicapovaným občanům

Děti by si měly vytvořit ve škole společenství plné důvěry, přátelství a porozumění, umět vyjádřit a obhájit svůj vlastní názor bez projevů násilí, ale také uznat svoji chybu a podřídit se skupině. Měly by pochopit práva a povinnosti ostatních lidí, naučit se pozitivním vztahům k ostatním lidem a k výsledkům jejich práce. Při společných aktivitách s dětmi jiných národností by se měly naučit vnímat a tolerovat řeč a zvyky příslušníků jiného národa a hledat, co nás spojuje. Naši školu navštěvuje celkem 105 dětí 9 národností. Pro lepší seznámení s rodnými zeměmi žáci připravují referáty, vyprávění, výchovné pořady pro své spolužáky. V loňském roce děti vydaly sborník prací o zemích odkud pocházejí. V rámci pomoci druhým Adopce na dálku jsme adoptovali a pravidelně přispíváme na studium dvou dětí ze / *Súdánu a Ghany* /

5. Podíl dětí na řízení

Pro zdárné zabezpečení stanovených úkolů je třeba mít ve škole proškolený tým jak dětí tak i pedagogů. Ve škole pracuje Ekotým složený ze zástupců. Členové Ekotýmu se scházejí na pravidelných schůzkách, na kterých řeší otázky ekologizace provozu školy, třídění odpadů, přípravou školních akcí jako ke Slavnost padajícího listí, Týden pro planetu Zemi, projektových dnů, sběrových akcí apod. Na prvním stupni vydávají děti svůj časopis-„Přírodníček“, do kterého přispívají svými básničkami, obrázky, vyprávěním o přírodě i o planetě Zemi., vznikají i první naučné články. Na druhém stupni řeší otázky EVVO také Žákovská samospráva, která úzce spolupracuje s Ekotýmem. V rámci zajištění plnění cílů EVVO proběhne proškolení dětského aktivu:

1x měsíčně na schůzkách Ekotýmu
v rámci škol v přírodě květen-červen 2008
na terénním ekologickém kurzu v CHKO Křivoklátsko – září 07

K zabezpečení úkolů, vyplývajících z účasti v projektu Ekogramotnost pro udržitelný v Praze byl ustaven z řad pedagogů řešitelský tým. Jehož členové se podíleli na tvorbě plánu výchovy pro udržitelný rozvoj. Členové řešitelského týmu se scházeli 1x měsíčně na pravidelných schůzkách, současně byli v rámci projektu JPD3 centrálně proškoleni/viz příloha/. Školní koordinátor absolvoval dvouletý cyklus školení zakončený závěrečnou zkouškou a obhajobou práce.

6. Účast v soutěžích a řešení ekologických projektů :

K plnění cílů EVVO nám také napomáhá účast v soutěžích a projektech vyhlašovaných: Klubem ekologické výchovy:

Žákovská ekologická konference

Výtvarná a literární soutěž

účast v projektu Miliarda stromů pro planetu Zemi

ekologickými sdruženími a organizacemi:

účast v celosvětovém projektu The Drops of Life /Kapka pro život/, ENO TreePlanting Day

aktivní účast v mezinárodním projektu Eko-schools

zpracování školních ekologických projektů

6. Spolupráce s partnery:

I nadále budeme spolupracovat s Klubem ekologické výchovy, jehož jsme členem, sdružením TEREZA, katedrou didaktiky Přírodovědecké fakulty UK, Odborem životního prostředí MÚ Praha 14, Velkoškolkou Kbely.

Děti jsou v rámci výuky i mimo ni vedeni k úsporám:

I. Voda:

- úsporné splachovače
- pisoáry na fotobuňku
- pravidelné kontroly těsnění vody
- škola svým prostředím umocňuje vztah k vodě

II. Odpady

- recyklace papíru / sběr/
- kontrola administrativy – šetření, využívání recyklovaného papíru / tisk formulářů/
- upřednostňování u dětí sešitů z recyklovaného materiálu
- plánované sběrové týdny
- vedení dětí k upřednostňování výrobků v recyklovaných obalech
- třídění odpadu ve škole /administrativa, učitelé, žáci/
- sběr víček z PET lahví
- Nebezpečné odpady -sběr baterií

III. Energie

- úsporné zářivky
- výměna oken
- malý energetický audit
- účinné těsnění oken a vchodových dveří
- správné větrání
- regulační ventily na radiátorech

IV. Doprava

- zmapování hustoty dopravy v okolí školy
- vliv aut na čistotu ovzduší

V. Ovzduší

- prosazovat ve škole a jejím okolí přísnou nekuřáckou zónu

VI. Zeleň

- živé květiny ve třídách, na chodbách, v areálu školy
- školní zahrada, učebna v přírodě
- péče o zeleň v areálu
- podíl školy na zvyšování množství zeleně v místě

VII. Ochrana přírody

- účast v projektech na záchranu živočichů
- terénní ekologický pobyt (podzim, jaro)
- Školy v přírodě (jaro)
- adopce
- ptačí budky
- pomoc útlukům zvířat
- péče o zeleň

VIII. Životní styl

- vést děti k využívání ekologicky nezávadných materiálů
- využívat místní zdroje potravin
- upřednostňování ekologicky nezávadných čistících prostředků
- komplexní řešení problémů spojených se zneužíváním návykových látek